

Dönem : 3
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı :

855

C. Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine ve C. Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı ek maddeler ilâve edilmesi ve bâzı geçici maddeler eklenmesi ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23, 68, 71 ve 106 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifleri ile Çalışma ve Plân komisyonlarından seçilen 8'er üyeden kurulu 41 numaralı Geçici Komisyon raporu (2/551, 2/680)

28 . 7 . 1971

Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, bâzı maddeler ilâve edilmesi ve bâzı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi madde gerekçesi ile beraber sunulmuştur. Gereğini saygıyla arz ve rica ederim.

Cumhuriyet Senatosu
İstanbul Üyesi
Dr. Rifat Öztürkçine

GEREKİÇE

20 nci madde «Sürekli iş göremezlik, sigortalının mesleğinde kazanma gücünün tamamını veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır». Bu hükmün tatbikatının devamı ise; işçilerimizin haklarının zayi olmasına yol açıyordu... Meselâ Glyomerulo, Nefritis dolayısıyla de üremi olan hasta işçimiz; hastalığı nedeniyle bir daha su içinde... Rutubetli... Veya açık yerlerde çalışabilme imkânı kalmamıştır. Ağır bir enfaktüs... Kalp kifayetsizliği olan bir işçimiz ağır işlerde... Ateş karşısında... Ayakta çalışma gücünü kaybetmiştir... Sağlık kurulları bu gibi işçi hastalarımızı «işçi olarak çalışabilir» raporunu vermekte, devamı ise her gün yeni yeni haksızlıklara yol açıyordu... Bu rapora müsteniden işveren; işçimizi aynı işini devam ettiriyor ise de işçimizin sıhhati (Hastalığı) aynı işine devam edebilme gücünü kaybettiği için işyerinde faydalı olamadığı nedeniyle de işakdini feshediyordu... Bu haksızlık hiç şüphe yok ki, işverenden ziyade... Sigortalıya verilen sıhhi kurul raporlarından dolayısıyla 20 nci maddeden geliyordu... 20 nci maddeye «mesleğinden sonra aynı işinde yapabilmeye» kelimelerinin ilâvesi ile sosyal çekişme duracak... Adalet normal rayından başka bir deyimle de adalet normal rayına oturacaktır...

Sigortalının, «başka bininin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 50 artırılır» hükmü «% 60'a yükseltilir» şeklinde değiştirilmiştir.

23 ncü maddenin VII nci bendi;

5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 75 nci maddesi (26 . 6 . 1956 tarihli ve 6745 sayılı Kanunla değişik şekli) ne eşit olarak tedvin edilmiştir. Yani işçinin yetim kızı ile Devlet memurunun yetim kızı arasındaki bozuk düzen kanun yolu ile tashihi cihetine gidilmiştir. Bekâr kalan işçi kızları da yetim aylığı almalarına devam edeceklerdir.

37 nci madde «Geçici iş göremezlik ödeneğinin verilebilmesi için» geçici iş göremezliğin üçüncü gündünden başlamak - Şartlı - hükmü kaldırılmıştır.

Doktorlar ile sigortalı arasında hayli münakaşalara yol açıyordu. Bu bir nevi mikroplarla yani hastalıkla sigorta doktorları arasında özel bir anlaşma varmış gibi... Ermisigü, grıbal enfeksion angin regu hallerinde... geçici işgöremezlik istirahatı iki günde iyileşir diye raporun devamı gayri insanidir... Zira her grıbal enfeksionunun arkasında tifo... Bronko pneumonı mevcudolmadığını kim temin edebilir... Tababette hastalık yoktur... Hasta vardır... Esasen Devlet memurları kanununda esasen böyle bir hüküm de mevcut değildir.

37 nci maddeden yeni bir fıkra ilâve edilerek «Meslek hastalıkları ile iş kazalarında veya salgın hastalık hallerinde 120 gün hastalık sigortası primi ödemiş bulunana, 18 ayı geçmemek üzere - geçici işgöremezlik ödeneği - ödenmesi için aranan şart kaldırılmıştır.

Zira kolera, veba, tifo v.s. salgın hastalıklarına yakalanma durumu işçinin irâdesine tabi olan bir hâdise olamaz. Ve bu nedenledir ki, maddenin yeniden tedvini uygun görülmüştür.

53 ncü madde 20 nci maddeye uygun olarak yeniden ele alınmıştır. Çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirdiği tespit edilen (a) fıkrası «Aynı işinde (mesleğinde) çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirdiği tespit edilen» şeklinde değiştirilmesiyle sigortalı lehine âdil bir hüküm ihtiva edeceğini, (b) fıkrasında «Aynı işinde (mesleğinde) ile kurum sağlık kurulunca tedavisi için gönderilen sağlık kurumların da kurul raporu verebileceğini», aynı fıkranın üçüncü bendine - şu kadar ki, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra parantez içinde (mevcut hastalığı ilerlememiş olan) kelimeleri ilâve etmekle de hayli itilâfi önleyeceğini, maddeye «Kurum sağlık kurulu dışı sağlık kurul raporlarına, kurum sağlık kurulunun tasdik şartı konmuştur.

79 ncü maddeye; ancak işveren, aynı iş alanı içinde çalıştırdığı sigortalının, sigorta primleri hesabından; yapılan tüm işin ölçümlemeye tabi tutulması ve diğer aynı işe ait işçilerin primleri ödenmemiş gibi kabul edilmesi, işverenler arasında daima huzursuzluk yarattığını ve bu nedenle de sigorta primleri hesabında, primini ödemediği işe ait ölçümlemeye tabi tutulacaktır, hükmü ilâve edilmiştir.

Çeşitli iş yerlerinde fikir ve beden işçisi olarak çalışanların Ek Madde 1. ile 23 . 10 . 1969 tarih ve 1186 sayılı kanunun geçici 3 ncü maddesi ile 23 . 10 . 1969 tarihinden önce prim ödemiş olanlar hizmetlerini belgelendirdikleri ve o zamana ait ilk aylık ücretleri üzerinden işçi ve işveren sigorta primlerini en geç beş yıl içinde defaten veya eşit taksitlerle ödedikleri takdirde toplam olarak en çok 10 yıllık hizmetleri Sosyal Sigortalarda veya Sosyal Sigortalara devredilen sandıklarda geçen hizmetleriyle birleştirilir, hükmü işçinin 1950 yılından önceki hizmetleri kanun hükmü dışında olduğu inancı ile Sosyal Sigortalar Kurumu bu talepleri reddetmiş ise de açılan davalar sigortalı lehine ve bu davalar (Kararlar aleyhine) yine Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından temyiz edilmiş ise de yargıtay 9 ncü Hukuk dairesinin 10 . 11 . 1970 tarih 1930 esas ve 12.067 karar numarası ile mahkemenin kararını tasdik = 12 . 2 . 1945 - 1 . 4 . 1950 = tarihleri arasında geçen sürenin hizmet müddetine katılması gerektiğinin tespitine = oybirliğiyle karar karşısında Sosyal Sigortalar Kurumu daha hâlâ «vakasına münhasır bir olay mahiyetinde olup kurumumuzun genel uygulamasını değiştirmemektedir,» diye yazışmalar, davalar; hem sigortalıyı ve hem Sosyal Sigortalar Kurumunu uzun zaman oyalamakta hattâ bu davalar sonucunda kuruma ağır malî külfetler yüklemekte olduğundan 1186 sayılı kanunun geçici 3 ncü maddesinin ışığı, altında ve bu kanunun 23 . 10 . 1969 tarihinden önce yerine umumî bir hüküm ihtiva edecek bir tarzda ve ömrü vâdesiz olan yeni bir metin getirilmekle en mühim adaletsizliklerden biri hattâ ilki giderilmiş olacaktır.

Ek madde 2 ile de Sosyal Sigortalar Kurumuna dâhil yani sigortalı işçileri de; Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından bir defaya mahsus olmak üzere 20 yıl ile 30 yıl arasında emekli olanlara aldıkları emekli aylığı tutarı ile hizmet süreleri nispetinde (Emekli ikramiyesi) verilmesi öngörülmüştür.

Millî istihsalimizin ve kalkınma plânlarımızın yükseltilmesi ve tahakkuku için hakikî gayreti geçen bu sigortalı işçilerimize de Devlet memurlarında olduğu gibi emekli ikramiyesi verilmesi uygun mütalâa edilmiştir.

Ek madde 3 ile de 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 90 nci maddesine mütenazır olarak hazırlanmıştır, yani evlenme sebebiyle aylığı kesilen kız çocuklarla, evlenen dul karıya (Evlenme ikramiyesi) adı ile bir defa için almakta oldukları dul ve yetim aylıklarının iki yıllığı ödenir. Ve 5434 sayılı Kanunun 93 ncu maddesine 15 . 7 . 1965 tarih ve 662 sayılı Kanun ile ilâve edilen «Ancak iki yıldan önce yeniden aylık bağlanması halinde ödenmemiş bulunan evlenme ikramiyesi farkı aylıklarından mahsubedilir.» hükmü ek maddeye ayrı bir fıkra olarak ilâve edilmiştir.

Ek madde 4 ile; Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi (Bu kanuna göre malûllük ve yaşlılık sigortalarından sağlanacak aylıklar ile ölüm sigortasından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıklara esas tutulacak aylıkların yıllık tutarı 3 000 liradan aşağı olamayacağını yani 250 lira olacağını) ve bu hükme istinaden de T. C. Emekli Sandığı Kanununa ek ve geçici maddeler eklenmesi hakkında 15 . 7 . 1965 tarih ve 669 sayılı Kanun ile «Çeşitli emekli kanunlarına göre bağlanmış ve bağlanacak olan emekli, âdi malûllük veya vazife malûllüğü aylıklarının alt sınırı 250 liradır. Bu alt sınır, memleketin ekonomik durumu, genel geçim şartları ve malî imkânlar gözönünde bulundurulmak ve Başbakanlık Devlet Personel Heyetinin istişari kararı alınmak suretiyle, Bakanlar Kurulunca artırılabilir.» Sosyal Sigortalar Kanununun 96 nci maddesi; 23 . 10 . 1969 tarih ve 1186 sayılı Kanun ile de «Malûllük ve yaşlılık sigortasından bağlanacak aylıklar ile, ölüm sigortalarından hak sahibi kimselere bağlanacak aylıkların hesabına esas tutulan aylığın yıllık tutarı 78 nci maddedeki günlük kazanç alt sınırının = yani 12 liranın = 360 katından daha az prime esas günlük kazanç üst sınırının bir yıllık tutarı üzerinden hesaplanacak aylığın yıllık tutarından fazla olamaz. Ve yine 1186 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi ile de yeniden tespit edilecek gelir ve aylık tutarlar gelir veya aylıklara esas olan eski yıllara ait kazançlar ile kanunun yürürlük tarihinden sonra bağlanacak aylıklara esas olan yıllık kazançlar bu kanuna bağlı cetvelde yazılı katsayılarla çarpılmak suretiyle hesaplanır.

506 sayılı K. (Geçici 17 ve 19) maddeleri gereğince artırma katsayıları

1186 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi ile artırma katsayıları

1946 - 1950	3.46	5.7
1951	3.37	5.6
1952	3.02	5
1953	2.83	4.7
1954	2.50	4.1
1955	2.16	3.6
1956	1.89	3.1
1957	1.69	2.7
1958	1.43	2.4
1959	1.17	1.9
1960	1.08	1.8
1961	1	1.7
1962	1	1.6
1963		1.4
1964		1.3
1965		1.2
1966		1.1
1967		1
1968		1

Bu katsayılarının artırılması emekliler arasındaki sosyal dengenin sağlanma imkânı olmadığını ve nitekim «Sosyal Sigortaların emekli ile ilgili hükümleri değiştirildikçe 5434 sayılı Kanunun emekli ile ilgili hükümlerinin değiştirilmesi cihetine gidildiğini 8 . 7 . 1971 tarih ve 1425 sayılı Kanun ile değiştirilen 5434 sayılı Kanunun emeklilikle ilgili hükümleri ve yine 7 . 1 . 1969 tarihinde 1101 sayılı Kanunla değiştirilen 5434 sayılı Kanun hükümlerinde emeklilerin aylık durumunda bir seyyaliyet yani Devlet memurlarının aynı kadrodaki aylıklarının (derecedeki) tutarları değiştikçe emekli aylıklarına da sirayet edeceğini... katsayı değiştikçe; bu katsayıya göre emekli aylıkları değişeceğini... İşçilerin ise 1968 yılına kadar ilgili katsayıların durumu ve 1960, 1961, 1962 yıllarına ait artırma katsayılarından da anlaşılacağı veçhile her 5 senede bir yeni yeni kanun teklif ve tasarıları ile Yüce Meclise arz edilecektir. Bu aradaki zaman içinde emekli olan işçilerimiz ile onun geride bıraktığı dul ve yetimlerin sosyal durumları hiç şüphe yok ki, her yönü ile beklemeğe asla tahammülü olmasa gerek. Devlet memurlarının katsayı değiştikçe buna mütenazır olarak aynı katsayı emeklilere de intikal edeceğinden sosyal dengeyi kısmen de olsa sağlamak gayesi ile (ek madde 4 ile Sosyal Sigortalar Kurumu ve bu kuruma devredilen sandıklardaki vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylığı alanların, aylıklarının tabanını Devlet memurlarının vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylığı tabanı seviyesine yükseltilmesini... Ek madde 5 ile de; bu tabanın üstünde olanlarının da aylıklarının % 10'u ilâve edileceğini... Ek madde 6 ile de Devlet memurlarının; aylıklarına esas teşkil eden katsayı değiştikçe; vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylıklarının % 10'u 4 katsayıya göre ayarlanması uygun görülmekle yine sosyal yara etyolojik olarak tedavi edilmiş olacaktır.

Geçici Madde 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 nci maddesinin VII nci bendi ile (yetim aylığı alan kızlara da; Devlet memuru yetim kızlarına tanınan aynı hakkın çok geç de olsa verilen sosyal ve eşit bir haktan ibarettir. Yani 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 22 . 6 . 1956 tarih ve 6745 sayılı Kanunun 2 nci maddesiyle eklenen geçici 97 nci maddeye uygun olarak hazırlanmıştır.

C. SENATOSU İSTANBUL ÜYESİ RİFAT ÖZTÜRKÇİNE'NİN TEKLİFİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı ek maddeler ilâve edilmesi ve bazı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi (2/551)

MADDE 1. — 23 . 10 . 1969 tarih ve 1186 sayılı Kanunun birinci maddesi ile değiştirilen 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 20. — Sürekli iş göremezlik geliri, sigortalının mesleğinde (aynı işinde) kazanma (yapabilme) gücünün tamamını veya bir kısmını yitirmiş bulunmasına göre hesaplanır.

Mesleğinde (aynı işinde) sürekli ve tam iş göremezlikte sigortalıya bağlanacak gelir, tam iş göremezlik geliri gibi hesaplanacak, bunun iş göremezlik derecesi oranındaki tutarı kendisine verilir.

Mesleğinde (aynı işinde) sürekli kısmî veya sürekli tam işgöremez durumdaki sigortalı, başka birinin sürekli bakımına muhtaç ise bu gelir % 60 artırılır.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 nci maddesinin VII nci bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

VII. bent - gelir almakta iken evlenen kız çocuklarının gelirleri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenmenin son bulması halinde boşanmayı takibeden aybaşından itibaren yeniden gelir bağlanır.

Nesebi sahih, nesebi tashih edilmiş, evlât edinilmiş, nesebi sahih olmayan (anadan aylığa müstahak olma halinde), tanınmış, babalık davası ile hükmen tanınmış (Türk Medenî Kanununun

297 nci maddesi (gereğince babanın yalnız para ödemesi için açılan davalar sonunda bu yolda hüküm alınması hariç) kız çocukları da bu fıkra hükmünden faydalanırlar.

Geçici işgöremezlik ödeneği :

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 37 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 37. — (Hastalık sebebiyle geçici işgöremezliğe uğrayan sigortalılardan geçici işgöremezliğin başladığı tarihten önceki bir yıl içinde en az 120 gün hastalık sigortası primi bulunanlara, geçici işgöremezliğin ilk gününden başlamak ve 18 ayı geçmemek üzere, hergün için geçici işgöremezlik ödeneği verilir.

Ancak hastalık halinde geçici işgöremezlik ödeneği verilebilmesi için kurumca tayin ve tespit olunan hekim veya sağlık kurullarından dinlenme raporu alınmış olması şarttır.

Mesleki hastalıkları ile iş kazalarında veya salgın hastalık hallerinde yukarıdaki birinci fıkraya hükmü aranmaz.

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 53 ncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 53. — a) Aynı işinde (mesleğinde) çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirdiği tespit edilen,

b) Aynı işinde (mesleğinde) çalışma gücünün en az üçte ikisini yitirmiş durumda sayılmayanlardan 34 ncu madde gereğince yapılan tedavi sonunda, kurum sağlık tesisleri sağlık kurullarınca düzenlenecek veya kurum sağlık kuruluca tedavisi için gönderilen sağlık kurumlarının düzenlediği sıhhi kurul raporlarda aynı işinde (mesleğinde) çalışabilir durumda olmadığı belirtilen sigortalı malûllük sigortası bakımından malûl sayılır.

Şu kadar ki, sigortalı olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarihte (mevcut hastalığı ilerlememiş olan) malûl sayılması gerektirecek derecede hastalık veya arızası bulunduğu, önceden veya sonradan, yeterli belgelerle tespit edilen sigortalı bu hastalık veya arızası sebebiyle malûllük sigortası yardımlarından yararlanamaz.

Ancak bu gibi sigortalılara malûllük sigortalarından evvelce ödenmiş bulunan aylıkları geri alınmaz. Kurum Sağlık Kurulu dışı sağlık kurul raporlarını kurum sağlık kurulunun tasdiki şarttır.

MADDE 5. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 79 ncu maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir :

Ancak işveren, aynı iş alanı içinde çalıştırdığı sigortalının, sigorta primleri hesabında; primini ödemediği işe ait, ölçülemeye tabi tutulacaktır.

Çeşitli işyerlerinde fikir ve beden işçisi olarak çalışanların,

EK MADDE 1. — a) 1950 yılından evvelki çalıştığı bir işyerinde geçen sürenin,

b) Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmayan bir işyerinde çalışıp sonra Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olan bir işyerinde çalışanların,

c) Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olan bir işyerinde çalışıp, sonradan Sosyal Sigortalar Kanununa tabi olmayan bir işyerinde çalışanların,

Her ne sebeple olursa olsun Sosyal Sigortalar Kurumuna veya bu kuruma devredilen çeşitli emekli sandıklarına emekli veya yaşlılık aylığına esas olacak prim ödemiş olanlar;

Hizmetlerini belgelendirdikleri ve o zamana ait ilk aylık ücretleri üzerinden işçi ve işverene ait sigorta primini en geç 5 yıl içinde eşit taksitlerle veya def'aten ödedikleri takdirde;

Toplam olarak en çok 10 yıllık hizmetleri Sosyal Sigortalarda veya Sosyal Sigortalara devredilen sandıklarda geçen hizmetleriyle birleştirilir.

Emeklilik ikramiyesi :

EK MADDE 2. — Hizmet süresi ne olursa olsun emekliye tabi tutulan (bir sigortalıya, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından bir defaya mahsus olmak üzere (emekli ikramiyesi) verilir.

İkramiyenin hesabında; 25 yılı dolduranlar, emekli aylığının 6 katını, 25 ile 30 yıl arasında, emekli olanlara % 1'i ilâve ve 20 yıl ile 25 yıl arasında (% 005'i (binde beşi) ilâve edilerek hesab edilir.

30 yılı doldurmuş olanlar; emekli aylığının 12 kati ve 30 yıldan fazla çalışanlara da % 1'i ilâve edilerek hesab edilir. Ancak bu ilâve % 5'i geçemez.

Emekli ikramiyelerini almadan ölenlerin, emeklilik ikramiyeleri 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu hükümlerine göre emeklilik aylığına hak kazananlar ile vârisleri arasında taksim edilir.

EK MADDE 3. — Evlenme sebebiyle aylığı kesilen kız çocuklarla, evlenen dul kariya (evlenme ikramiyesi) adı ile bir defa için almakta oldukları dul ve yetim aylıklarının iki yıllığı toptan olarak ödenir.

Bu toptan ödemeler, 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 25 nci maddesinin 3 numaralı fıkrası gereğince vergiden müstesnadır.

Ancak iki yıldan önce yeniden aylık bağlanması halinde, ödenmiş bulunan evlenme ikramiyesi farkı aylıklarından mahsubedilir.

EK MADDE 4. — Sosyal Sigortalar Kanunu gereğince vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylığı alanların aylıklarının tabanını, Devlet memurlarının vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylığı tabanı seviyesine yükseltilmiştir.

EK MADDE 5. — Halen almakta oldukları vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylıkları, Devlet memurlarının vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylıklarının tabanı üstünde olanlarının da aylıklarına % 10'u ilâve edilerek verilecektir.

EK MADDE 6. — Devlet Memurlarının; aylıklarını esas teşkil eden kat sayı değişikçe; vazife malûllüğü, emekli, dul ve yetim aylıklarının % 10'u kat sayıya göre ayarlanacaktır.

MADDE 7. — Avrupa Ekonomik Topluluğuna dahil olan Devletlerde çalışmak üzere giden veya iş ve işçi Bulma Kurumu tarafından gönderilen kimselerin; o ülkelerde geçen en çok 10 yıllık çalışma süreleri, tek birinci madde hükmü gereğince borçlandıklarında, Sosyal Sigortalarda veya Sosyal Sigortalara devredilen sandıklarda geçen hizmetleriyle birleştirilir.

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yayım tarihinden önce yetim aylığı kesilen veya yetim aylığı bağlanamayan kız çocuklarına da; bekâr olduğu sürece yetim aylığı bağlanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 30 nci maddesi gereğince prim, süresi içinde ve tam olarak ödemeyenler için tahakkuk eden geçikme zamları ile kanunî faizleri, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren borcun esasını 5 yıl içinde müsavi taksitlerle ödediklerinde; bu geçikme zamları ile kanunî faizleri affedilmiştir.

MADDE 8. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 9. — Bu kanun hükümleri Bakanlar Kurulu yürütür.

Millet Meclisi Başkanlığına

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bâzı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair kanun teklifi ve gerekçesinin ilişikte sunulduğunu saygı ile arz ederim.

11 . 5 . 1972
Malatya Senatörü
Hamdi Özer

GEREKÇE

Sosyal hizmetlerin özünü sosyal güvenlik teşkil eder. Yurdumuzda T. C. Emekli Sandığı ile Sosyal Sigortalar Kurumu en büyük birer sosyal güvenlik kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlara bağlı memur ve işçi sınıfı arasında ikilik yaratmamak için hizmette ve hakta eşitlik sağlanmalıdır.

Sosyal bir sınıfın diğer bir sosyal sınıfa hakta eşitlenmesi toplum düzeninde dengesizliğe yol açar, Anayasamızın ruhuna ve sözüne aykırı düşer.

Memurların Sosyal Sigorta Kurumu olan T. C. Emekli Sandığı Kanununun 74, 75, 90 ve 93 ncü maddelerinde dul ve yetimlere tanınan haklar sigortalıların da dul ve yetimlerine tanınmalıdır. Bu maddelerde memurların yetim kız çocuklarına yaş sınırlanması konulmamış evli olmayan yetim kızlara sıhhatli ve yaşı ne olursa olsun aylık alma hakkı tanınmıştır. Evlenen karı ve kız çocuklara evlenme ikramiyesi verilmektedir. Halbuki işçilerin dul ve yetim kızlarına böyle bir hak tanınmamaktadır.

İşçinin yetim kızı 18 yaşını bitirmişse ister bekâr ister dul olsun aylık almaktan yoksun tutulmuştur. (Mâlûllük hariç)

Bu kanunla işçilerin dul ve yetimleri de memurların dul ve yetimleri gibi sosyal güvenlikte eşit hak sahibi olacaktır. Demokratik Sosyal Devlet ilkesinde sosyal sınıf üstünlüğü değil, sosyal adalet bütünlüğü vardır. Âme hizmetinde ve hakta eşitliği sağlamak Sosyal Devletin görevidir. Bunun için sosyal güvenlikle ilgili kanunlar arasındaki aykırılık ve dengesizlik bu kanunla giderilmiş olacaktır.

Madem ki Sosyal Sigortalar Kanununa tabi hizmetlerde bulunanların Emekli Sandığına geçmeleri halinde 657 sayılı Kanun gereğince terfi ve emeklilik işlemlerinde intibak sağlanmaktadır. O halde Sosyal Sigortalar Kanununa bağlı olanların emeklilik hakları da memurlarınkine uyar hale sokulmalıdır.

C. SENATOSU MALATYA ÜYESİ HAMDI ÖZER'İN TEKLİFİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23, 68, 71 ve 106 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 nci maddesinin I nci fıkrasının (C) bölümündeki (a) bendi ile V ve VII nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve sonuna VIII nci bir fıkra eklenmiştir.

Madde 23. — İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

a) 18 yaşını veya orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış, yahut yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda mâlûl olan erkek çocukların ve evli olmayan kız çocukların her birine % 25'i,

V - Sigortalının çocuklarına bağlanan gelirler; erkek çocuğun 18 yaşını, orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduruncaya kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışamayacak durumda mâlûl olan erkek çocukların gelirleri kesilmez, 101 nci madde hükümleri saklıdır. Evleninceye kadar kız çocukların yaşlarına bakılmadan gelirleri kesilmez ve devam eder.

VII - Gelir almakta iken evlenen kız çocukların gelirleri kesilir evlilik dolayısıyla gelirleri kesilen kız çocuklarla diğer evli kız çocukların evlilik durumlarının ortadan kalkması halinde bu tarihlerden başlamak üzere gelir bağlanır.

Emekli Sandığı veya Sosyal Sigorta ile ilgili hizmetlerde çalışan eş ve çocukların gelirleri kesilir.

VIII - Gelir almakta iken evlenen karı ve kız çocukların gelirleri kesilir ve bir defaya mahsus olmak üzere aldıkları aylıkların iki yıllık tutarı (Evlenme ikramiyesi) ve yaş durumu dolayısıyla aylıkları kesilen erkek çocuklara da aylıklarının iki yıllık tutarı (Gelişme ikramiyesi) adı ile ödenir.

Evlenmeleri dolayısıyla dul aylığı kesilen karıların tekrar dul kalmaları halinde kesilen gelirleri bağlanarak ödenir. Ancak, iki yıldan önce yeniden aylık bağlanması halinde, ödenmiş bulunan evlenme ikramiyesi farkı aylıklarından mahsubedilir.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 68 nci maddesinin I nci fıkrasının (C) bölümündeki (a) bendi ile IV ve VI nci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 68. — Ölen sigortalının aylık bağlanmasına hak kazanan kimselerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanır.

a) 18 yaşını veya orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış, yahut yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda mâlûl bulunan erkek çocukların ve evli olmayan kız çocukların her birine % 25'i,

IV - Sigortalının çocuklarına bağlanan aylıklar; erkek çocuğun 18 yaşını orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Bu yaşları doldurdukları tarihlerde çalışamayacak durumda mâlûl olan erkek çocukların aylıkları, bu yaşlara varduktan sonra da kesilmez 101 nci madde hükümleri saklıdır.

Kız çocukların yaş durumuna bakılmadan aylıkları evleninceye kadar kesilmez.

VI - Aylık almakta iken evlenen kız çocukların aylıkları kesilir. Aylığın kesilmesine yol açan evliliğin son bulması halinde, bu tarihten başlamak üzere yeniden aylık bağlanır.

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun toptan ödemeye dair 71 nci maddesinin I nci fıkrasının (C) bölümündeki (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 71. — Ölen sigortalının hak sahibi kimselerinden hiç biri bu kanuna göre ölüm sigortasından aylık bağlanmasına hak kazanmadıkları takdirde aşağıdaki hükümler uygulanır :

a) 18 yaşını veya orta öğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut yaşları ne olursa olsun çalışamayacak durumda mâlûl bulunan erkek çocukların ve yaşları ne olursa olsun evli olmayan kız çocukların her birine % 25'i,

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 106 ncı maddesi (a) ve (b) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 106. — Bu kanunun uygulanmasında, sigortalının geçindirmekle yükümlü olduğu kişiler :

(a) Karısı çalışamayacak durumda mâlûl veya 55 yaşını doldurmuş kocası,

b) 18 yaşını veya orta öğrenim yapıyorsa 20 yaşını, yüksek öğrenim yapıyorsa 25 yaşını doldurmamış yahut 18 yaşını doldurmuş olup da çalışamayacak durumda mâlûl erkek çocuklarla, evli olmayan kız çocukları,

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

41 Numaralı Geçici Komisyonu raporu

Millet Meclisi

41 Numaralı Geçici Komisyon

Esas No. : 2/551, 2/680

Karar No. : 9

9 . 3 . 1973

Yüksek Başkanlığa

«Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üyesi Rifat Öztürkçine'nin 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kurumu Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı ek maddeler ilâve edilmesi ve bazı geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi» ile «Cumhuriyet Senatosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23, 68, 71 ve 106 ncı maddelerinin değiştirilmesi hakkında kanun teklifi» teklif sahipleri ve ilgili Bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle; Genel Kurulun 8 . 3 . 1971 tarihli 67 ncı Birleşiminde kurulması kabul edilen 41 Numaralı Geçici Komisyonumuzda görüşüldü.

Tümü üzerinde cereyan eden müzakereler neticesinde, gerekçelerinde de belirtilmiş olduğu veçhile, 17 . 7 . 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun, tatbikatta güçlükler tevli-deden ve ihtilâtlar yaratan bazı maddelerinin tadiline dair olan ve aynı mahiyette oldukları görü-len kanun tekliflerinin tevhidten görüşülmesine ve bunlardan Cumhuriyet Senatosu İstanbul Üye-si Rifat Öztürkçine'nin 2/551 esas sayılı teklifinin daha şümüllü olması hasebiyle müzakereye esas alınmasına karar verilmiş ve maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Metne sarahat vermek ve tatbikatta muhtemel güçlükleri önlemek maksadıyla, Cumhuriyet Se-natosu Malatya Üyesi Hamdi Özer'in kanun teklifiyle tadili istenen 68 ve 71 ncı maddeleri de metne ithal edilmek suretiyle, 506 sayılı Kanunun prensiplerini bozmadan ve kanun yapma tekni-gine sadık kalarak: Hasta, malûl ve ölen işçilerle, tahsildeki çocuklarına, dul ve yetimlerine; T. C. Emekli Sandığı Kanununda kabul edilen esaslara mütenezir olarak bazı haklar tanınmasını temin maksadıyla dört esas, bir geçici ve yürürlükle yürütmeye müteallik iki madde içinde ve kanun tekliflerinde belirtilen talepler nazarı itibara alınmak suretiyle, kanun metni ve başlığı ihtiyaca cevap verecek şekil ve esasta yeniden tanzim edilmiş ve anakanuna haşiv mahiye-tinde görülen bazı maddeler teklif metninden çıkarılmış ve yapılan bu değişikliklerle kanun tek-lifi, Komisyonumuzun 14 . 2 . 1973 tarihli toplantısında kabul edilmiştir.

Genel Kurula arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkan Niğde M. N. Çerezci	Sözcü Kayseri E. Turgut	Kâtip Adana S. Yılmaz	Ankara Söz hakkım mahfuz C. Yorulmaz
Bolu H. İ. Cop İmzada bulunamadı	Bursa K. Önadım	Erzurum N. Gaciroğlu İmzada bulunamadı	İstanbul H. Türkay İmzada bulunamadı
İzmir A. N. Erdem	Kocaeli V. Engiz İmzada bulunamadı	Malatya A. Karaaslan İmzada bulunamadı	Yozgat Söz hakkım mahfuz A. Baştürk

41 NUMARALI GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bir geçici madde eklenmesi hakkında kanun teklifi

MADDE 1. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 23 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 23. — İş kazası veya meslek hastalığı sonucu ölümlerde aşağıdaki hükümler uygulanır :

I) Ölen sigortalının 88 nci madde gereğince tespit edilecek yıllık kazancının % 70'inin ;

A) Dul karısına % 50'si gelir alan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi ;

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmayacak durumda malûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50'si gelir alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi ;

C) Çocuklardan :

a) 18 yaşını, ortaöğretim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya çalışmayacak durumda malûl bulunan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan erkek çocuklarla yaşları ne olursa olsun evli olmayan evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmayan, buralardan gelir veya aylık almayan kız çocukların her birine % 25'i,

b) (a) fıkrasında belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50'si

oranında yıllık gelir bağlanır.

Sigortalının ölüm tarihinde 18 veya 20 yaşını doldurmuş olup gelire hak kazanmamış durumda olan erkek çocuklar, sonradan öğrenim yaparlarsa (a) fıkrasındaki haklardan yararlanırlar.

II) Sürekli iş göremezlik geliri sermaye olarak ödenmiş bulunan sigortalının ölümü halinde hak sahiplerine, sigortalıya verilen sermaye nazara alınmaksızın bu kanun hükümlerine göre gelir bağlanır.

III - Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak gelirden yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanırlar.

IV - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak gelirlerin toplamı sigortalının yıllık kazancının % 70'ini geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse, hak sahibi kimselerin gelirlerinden orantılı olarak indirimler yapılır.

V - Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan gelirler çocuğun 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Çalışmayacak durumda malûl olan erkek çocukların gelirleri bu yaşlara varduktan sonra da kesilmez. Ancak geliri kesilen erkek çocuklardan sonradan çalışmayacak durumda malûl olanlara, Sosyal Sigortaya yahut Emekli Sandıklarına tâbi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları şartı ile, malûllük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takibeden aybaşından itibaren yeniden gelir bağlanır. 101 nci madde hükmü saklıdır.

VI - Sigortalının dul karısı evlenirse geliri kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan evlenme son bulunca gelir yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da gelir almaya hak kazanan dul karıya, bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

VII - Sigortalının kız çocuklarına bağlanan gelirler, Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tâbi işlerde çalışmaya başladıkları veya evlendikleri tarihi takibeden devre başından itibaren kesilir. Gelirin kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde 1 nci bölümün (C) fıkrası hükmü

saklı kalmak şartıyla, bu tarihten başlanarak yeniden gelir bağlanır. Ancak evliliğin son bulması ile kocasından da gelir almaya hak kazanan kimseye bu gelirlerden fazla olanı ödenir.

MADDE 2. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 68 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Madde 68. — Ölen sigortalının aylık bağlanmasına hak kazanan kimselerine aşağıdaki hükümlere göre aylık bağlanır.

I - Ölen sigortalının 67 nci madde gereğince tespit edilecek aylığının;

A) Dul karısına % 50'si aylık alan çocuğu bulunmayan dul karısına üçte ikisi;

B) Sigortalı eşinin ölümü tarihinde çalışmayacak durumda malûl veya 55 yaşını doldurmuş olan ve geçiminin sigortalı tarafından sağlandığı belgelenen kocasına % 50'si, aylık alan çocuğu bulunmayan aynı durumdaki kocaya üçte ikisi;

C) Çocuklardan;

a) 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış olan veya çalışmayacak durumda malûl bulunan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan erkek çocuklarla yaşları ne olursa olsun evli olmayan, evli olmakla beraber sonradan boşanan veya dul kalan ve Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi bir işte çalışmayan, buralardan gelir veya aylık almayan kız çocukların her birine % 25'i,

b) (a) fıkrasında belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya sonradan bu duruma düşenlerle ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayan yahut sigortalı babanın ölümü tarihinde evlilik bağlantısı bulunmakla beraber anaları sonradan evlenenlerin her birine % 50'si,

Oranında aylık bağlanır.

Sigortalının ölüm tarihinde 18 veya 20 yaşını doldurmuş olup aylığa hak kazanmamış durumda olan erkek çocuklar, sonradan öğrenim yaparlarsa (a) fıkrasındaki haklardan yararlanırlar.

II - Sigortalı tarafından evlât edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukları ile, sigortalının ölümünden sonra doğan çocukları, bağlanacak aylıktan yukarıda belirtilen esaslara göre yararlanır.

III - Hak sahibi eş ve çocuklara bağlanacak aylıkların toplamı sigortalıya ait aylığın tutarını geçemez. Bu sınırın aşılması için gerekirse hak sahibi kimselerin aylıklarından orantılı olarak indirmeler yapılır.

IV - Sigortalının erkek çocuklarına bağlanan aylıklar, çocuğun 18 yaşını, ortaöğrenim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını dolduracağı tarihe kadar devam eder. Çalışmayacak durumda malûl olan erkek çocukların aylıkları bu yaşlara vardıktan sonra da kesilmez. Ancak aylığı kesilen erkek çocuklardan sonradan çalışmayacak durumda malûl olanlara, Sosyal Sigortaya, yahut Emekli Sandıklarına tabi çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almamaları şartıyla malûllük durumlarının tespitine esas teşkil eden rapor tarihini takibeden aybaşından itibaren yeniden aylık bağlanır. 101 nci madde hükmü saklıdır.

V - Sigortalının dul karısı evlenirse aylığı kesilir. Aylığın kesilmesine yol açan evlenme son bulunca aylık yeniden bağlanır. Sonraki kocasından da aylık almağa hak kazanan dul karıya bu aylıklardan fazla olanı ödenir.

VI - Sigortalının kız çocuklarına bağlanan aylıklar, Sosyal Sigortaya, Emekli Sandıklarına tabi işlerde çalışmaya başladıkları veya evlendikleri tarihi takibeden devre başından itibaren kesilir. Aylığın kesilmesine yol açan sebebin ortadan kalkması halinde I nci bölümün (C) fıkrası hükmü saklı kalmak şartıyla, bu tarihten başlanarak yeniden aylık bağlanır. Ancak evliliğin son bulması ile kocasından da aylık almağa hak kazanan kimseye bu aylıklardan fazla olanı ödenir.

MADDE 3. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 71 nci maddesinin (C) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

C) 18 yaşını veya ortaöğretim yapması halinde 20 yaşını, yüksek öğrenim yapması halinde 25 yaşını doldurmamış yahut yaşları ne olursa olsun çalışmayacak durumda malûl bulunan erkek çocuklarla evli olmayan kız çocukların her birine % 25'i,

Yukarıdaki fıkrada belirtilen ve sigortalının ölümü ile anasız ve babasız kalan veya ana ve babaları arasında evlilik bağlantısı bulunmayanların her birine % 50'si,

Toptan ödeme şeklinde verilir.

MADDE 4. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ölen sigortalıların, gelir veya aylıkları kesilmiş olan yahut gelir veya aylık bağlanmamış bulunan kimselerinden, bu kanun gereğince gelir veya aylığa hak kazananlarına kanunun yürürlük tarihinden sonra yazılı talepte bulunmaları halinde, bu kanunun yürürlük tarihini takibeden dönem başından itibaren gelir veya aylık bağlanır.

Bu kanunun 1 nci maddesi ile değiştirilen 23 ncü maddenin V, VI ve VII nci bölümleri ile 2 nci maddesi ile değiştirilen 68 nci maddenin IV, V ve VI ncı bölümleri hükümleri saklıdır.

Çeşitli sigorta kanunlarına göre eş ve çocuklara ödenmekte olan gelir ve aylıklar aynı dönem başından itibaren bu kanunla değiştirilen 23 ve 68 nci maddelerde belirtilen esaslara uygun olarak bağlanacak gelir ve aylıklar seviyesine getirilir.

MADDE 5. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 6. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

